

Dat is andere tabak!

De collectie van Museum de Voorde bevat een bijzonder oud gebruiksvoorwerp uit Zoetermeer: een gekalligrafeerde tabaksdoos. De doos moet gebruikt zijn voor het bewaren van pijptabak.

Roken was al vanaf de zeventiende eeuw een algemeen gebruik geworden in de Nederlanden.¹ In eerste instantie was dit vooral binnen de hogere kringen van de samenleving, maar vanaf de achttiende eeuw rookten zowel mannen als vrouwen van de lagere klassen ook pijp.² Dit gebeurde gewoonlijk met een kleien pijp, waarin Gouda het meest bekende en succesvolle productiecentrum was.

De Zoetermeerse tabaksdoos is schijfvormig en heeft een scharnierende deksel. Op het goudkleurige etiket staat de naam van de eigenaar van de tabaksdoos gekalligrafeerd: "D. van der Poort, Soetermeer".

Tabaksdoos (inv.nr. 957)
ca. 1800-1850

¹ Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland, "Cultuur van pijproken".

² Ibidem.

Deze unieke tabaksdoos bevat een met de hand geschreven brief van de schenker, die het volgende leest:

*“Dit is de tabaksdoos van Dirk van der Poort,
een vader van mijn grootmoeder, Anna Sophia van der Poort,
getrouwd met Anthonie Nicolaas Molenaar, notaris te Waddinxveen
aldaar overleden in 1879, deze doos stamt dus uit het begin der XIX eeuw of wellicht eerder.”*

Over Dirk van der Poort (1793-1866) is bekend dat hij is geboren in Rotterdam. In 1817 is hij getrouwd met de Zevenhuizense Maria Bos (1793-1869). Bekend is dat zij samen hebben gewoond in Zevenhuizen en protestants waren.

Dirk van der Poort was ‘rijks ontvanger’, een ambtenaar van inkomsten en uitgaven van het Rijk, in die hoedanigheid zal hij belastingontvanger zijn geweest in Zoetermeer.³ Op 62-jarige leeftijd overleed hij in Zevenhuizen. De tabaksdoos moet geërfd zijn door diens dochter Anna Sophia van der Poort (1819-1909) en als erfstuk doorgegeven zijn binnen de familie Molenaar.

De tabaksdoos is in 1996 geschonken aan het toenmalige Historisch Museum ‘t Oude Huis (later bekend onder de naam Stadsmuseum Zoetermeer/Museum De Voorde).

³ Stadsarchief Zoetermeer, BS Huwelijk Zoetermeer, aktenummer 15